

Till
Arbetsmarknadsdepartementet
diarienummer A2023/01703

Svensk sjuksköterskeförening Dnr 12/32/24

Svensk sjuksköterskeförening är sjuksköterskornas professionsförening. Vi är en ideell förening som företräder professionens kunskapsområde omvårdnad. I över hundra år har vi tagit ansvar för och engagerat oss i omvårdnad – i forskning, etik, utbildning och kvalitet – för patientens, vårdens och hela samhällets bästa.

Remissvar- (SOU 2023:98) Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras

Svensk sjuksköterskeförening tillsammans med sektionen Riksföreningen för skolsköterskor, härnäst gemensamt benämnt Svensk sjuksköterskeförening, tackar för möjligheten att lämna synpunkter.

[Svensk sjuksköterskeförening](#) har tagit del av utredningen och väljer att svara utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv.

[Svensk sjuksköterskeförening](#) har följande synpunkter på utredningen.

[Svensk sjuksköterskeförening](#) kan inte nog påpeka hur viktigt det är att, i hela processen, verkligen ha barnkonventionen och barnets rätt att skyddas från alla former av våld i fullt fokus.

Utredningen har kommit fram till att det krävs fler studier för att få bättre förståelse för vad barn utsätts, och riskerar att utsättas för i dessa sammanhang. Detta håller föreningen med om och välkomnar. Samtidigt har utredningen kommit fram till att det finns tillräcklig kunskap om ohälsan hos den här gruppen av barn för att det ska vara angeläget att förstärka såväl det förebyggande arbetet och upptäckten som tillgången till skydd, stöd och vård. Detta instämmer föreningen i.

Utredningen föreslår följande: Om regeringen beslutar om en ny nationell strategi om våld mot barn bör den tydligt och uttalat omfatta att förebygga och bekämpa sexuellt utnyttjande i form av att barn skildras i bilder och filmer som sprids i pornografiska syften. Föreningen anser att skrivningen inte ska stanna vid **bör** utan anser att det måste till en skarpare skrivning såsom **ska**.

Samma gäller vid skrivningen om det nationella hälsoprogrammet för barn och unga, som bland annat Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram. Även här anser föreningen inte att det räcker med ett **bör** utan formuleras att det nationella hälsoprogrammet **ska** tydligt och uttalat omfatta att förebygga och bekämpa sexuellt

utnyttjande i form av att barn skildras i bilder och filmer som sprids i pornografiska syften. Föreningen kan glädjande nog konstatera att utredningen lyfter arbetet med framtagandet av det nationella hälsoprogrammet och vill påtala att det är en stor möjlighet att arbetet med att förebygga och bekämpa sexuellt utnyttjande av barn och ungdomar kan stärkas i programmet. Skolan och elevhälsan når alla barn och ungdomar och därför är det av största vikt att detta arbete lyfts in i det nationella hälsoprogrammet. Överlag anser föreningen att det är för mycket **bör** i förslagen. Vi har förståelse för att det handlar om förslag men vi önskar att det tydligare förs fram ett **ska** i förslagen. När barn och unga är inblandade i våldsutsatthet och riskerar att utnyttjas sexuellt i pornografiska syften anser föreningen att det aldrig kan räcka med **bör**.

Svensk sjuksköterskeförening ser positivt på att utredningen särskilt lyfter utsatta grupper såsom hbtqi-personer, barn och ungdomar med funktionsnedsättning, ungdomar med skadligt bruk eller beroende, barn och unga i samhällets vård, barn och unga som har utsatts för sexuella övergrepp eller annan utsatthet under barndomen, barn och unga som befinner sig i ekonomisk utsatthet, barn och unga i migration och barn och unga med koppling till kriminella miljöer. Vi anser att det är viktigt att det finns tydliga rutiner för att arbeta förebyggande och främjande för att fånga upp dessa grupper

Genomgående, i utredningen, lyfts samverkan fram. Föreningen anser att samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst, primärvård, specialistvård, polismyndighet samt civilsamhället är avgörande för att vi ska kunna förhindra att barn och unga utnyttjas sexuellt i pornografiska syften. Riksföreningen delar därför utredningens analys om vikten av en bred samverkan.

Föreningen instämmer i att skolan spelar en avgörande roll i att främja diskussioner om sexualitet, samtycke och relationer samt att förebygga våld. Som en central del av barns och ungas uppväxt är skolan en viktig plats för detta arbete.

Vi stöder förslaget om att yrkesverksamma inom skolor bör ha tillgång till uppdaterat kunskapsstöd baserat på bästa tillgängliga kunskap. Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att revidera och eventuellt komplettera befintligt stödmaterial för undervisning i alla skolformer angående ämnen såsom sexuella aktiviteter på nätet, sexuell riskutsatthet, digitalt våld och sexuellt utnyttjande genom spridning av pornografiskt material där barn förekommer.

Föreningen instämmer också i att regeringen bör ge Skolverket och Socialstyrelsen ett gemensamt uppdrag för att säkerställa att relevant, kunskapsbaserad information om sexuell riskutsatthet och sexuellt utnyttjande av barn i pornografiskt material finns tillgänglig i Vägledning för elevhälsa. Detta syftar till att öka möjligheterna att förebygga och identifiera utsatthet för våld i denna kontext.

Föreningen delar åsikten att det är avgörande att elever inte skambeläggs av vuxna när det gäller diskussioner om sex och pornografi. Undervisningen kring sex, samtycke och relationer bör normalisera dessa ämnen, samtidigt som den hanterar dem på ett kritiskt sätt. Skolverket är en viktig aktör som bör ta fram kunskapsstöd och handledningar inom området sexualitet, samtycke och relationer, inklusive

material anpassat för både grund- och gymnasieskolan, vilket också inkluderar anpassningar för elever med funktionsnedsättningar. Det är viktigt att undervisningen inte bara fokuserar på skyddsaspekter utan även inkluderar positiv sexualitet för alla skolformer, inklusive anpassade skolor. Målet är att alla barn ska kunna känna igen sunda relationer, skilja dem från riskabla situationer och ha kunskap om sexuellt våld både i verkligheten och på nätet.

Svensk sjuksköterskeförening stöder förslaget att utveckla kunskapen om verksamma metoder och arbetssätt, och att yrkesverksamma behöver stöd för att kunna ställa relevanta frågor. Det är av stor vikt att implementera metoder för tidigt universellt förebyggande arbete med en bred och hälsofrämjande ansats, såsom "Stopp min kropp", för att stödja samtal med barn i olika åldrar om kroppen, gränser och sexuella övergrepp. Vi ställer oss även positiva till metodstödet "SEXIT" för att underlätta samtal om sexuellt våld och pornografi. Det är av stor betydelse att yrkesverksamma ges verktyg för att hantera känsliga ämnen som sexuell hälsa, sexuell riskutsatthet och våldserfarenheter.

Stockholm 2024-05-

Oili Dahl

Ordförande
Svensk sjuksköterskeförening

Mia Göransdotter Hammar

Ordförande
Riksföreningen för skolsköterskor

Inger Torpenberg

Sakkunnig
Svensk sjuksköterskeförening

Åsa Råhlén

Ledamot
Riksföreningen för skolsköterskor